

dr. sc. Tomislav Galović, doc.
Odsjek za povijest
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Hommage à akademik dr. sc. Petar Strčić (1936. – 2019.)

*Akademik dr. sc. Petar Strčić (1936. – 2019.)
(Fotografija: mr. sc. Branko Kukurin)*

U Rijeci je 23. lipnja 2019. u 83. godini preminuo Petar Strčić, istaknuti hrvatski povjesničar i arhivist te redoviti član Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (HAZU). Ovim tekstom u osnovnim crtama želimo ponajprije studentskoj populaciji prikazati život i djelo profesora Petra Strčića, koji je upravo prema studentima i uopće onima koji su ulazili u historiografski zanat pružao savjete, pomoć, upute i ohrabrenje. No, podjednako je bio obazriv i pomagao svima onima koji bi se našli u njegovoj blizini ili zatražili njegovu pomoć. Ovaj tekst stoga pišem iz stručne, ali i iz osobne perspektive, s obzirom na to da sam skoro dva desetljeća uspješno surađivao s akademikom Petrom Strčićem, a bio mi je i profesor na poslijediplomskom (magistarskom) studiju „Hrvatske povijesti“ (smjer: srednji vijek) na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Petar Strčić rođen je 24. kolovoza 1936. u selu Kras. To je jedno od dvadesetak sela dobrinjskoga kraja – Dobrinjštine na otoku Krku, a prvi se put spominje u pisanom obliku u jednoj glagoljskoj listini – poznata je to Pariježićeva isprava nastala 30. prosinca 1230. godine. To je selo 1780. godine brojilo 185 stanovnika, a stoljeće kasnije, 1880. broji 445 stanovnika, godine 1910.

čak 599 stanovnika, a zatim selo bilježi strahoviti pad populacije; tako prema popisu iz 2001. godine ima svega 184 stanovnika, a prema popisu iz 2011. 227 stanovnika.¹

Njegova majka Milica rođ. Gržetić bila je krojačica, a otac Anton zidar (poginuo kao borac u NOB-u). Dio Strčića i Gržetića već se u 19. stoljeću seli u tadašnju Rijeku odnosno Sušak pa stjecajem tih okolnosti i Petar Strčić od godine 1937. živi u Sušaku. Ovdje je u vrijeme Drugoga svjetskog rata tijekom talijanske okupacije polazio osnovnu talijansku školu, a svršetkom rata pohađa hrvatsku osnovnu i muzičku školu. Maturirao je na sušačkoj gimnaziji, danas je to Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci.² Nakon mature odlučio je 1954. upisati studij povijesti na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Taj je studij uspješno diplomirao 1961. godine, a kao apsolvent pohađao je i Pravni fakultet u Zagrebu te Pravni fakultet u Rijeci. Dodatna znanja glagoljice, latinskog jezika i pomoćnih povijesnih znanosti stjecao je na tečajevima u tadašnjoj Jugoslavenskoj akademiji znanosti i umjetnosti (JAZU) u Zagrebu, Arhivu Hrvatske (danas Hrvatski državni arhiv) u Zagrebu i drugdje. Zbog svojih brojnih obveza te upravljačkih funkcija koje je obnašao, Petar Strčić relativno je kasno stekao doktorat znanosti. Na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu doktorirao je 19. veljače 1991. u svojoj 55. godini života radom *Hrvatski narodni pokret u Istri i na Kvarnerskim otocima od kraja 40-ih do početka 80-ih godina 19. stoljeća* pod mentorstvom prof. dr. sc. Mirjane Gross.

¹ O svome rodnom mjestu Petar Strčić je napisao, priredio i uredio brojne knjige, članke i druge publikacije. Ističemo ovdje, primjerice, sljedeće: *Zbornik o Dobrinjštini*, sv. 1.: «Lietopis» i «Kronika» pučke/osnovne škole u Dobrinju, priredio Petar STRČIĆ, Krk: Povijesno društvo otoka Krka (*Krčki zbornik*, sv. 26. Posebno izdanje, sv. 20), 1992., str. 1-218 + slikovni prilozi; *Zbornik o Dobrinjštini*, sv. 2., Krk: Povijesno društvo otoka Krka (*Krčki zbornik*, sv. 35. Posebno izdanje, sv. 29), 1996., str. 1-234 + karte, slike, crteži, fotografije, tablice, faksimili, tlocrti; Mirjana STRČIĆ – Petar STRČIĆ, *Život i djelo dr. Ivana Črnčića (1830. – 1897.)*, Krk – Dobrinj: Povijesno društvo otoka Krka (Mala knjižnica »Krčkog zbornika«, knjiga 2.), 1997. (Popis radova i izbor literature izradila Snježana Hozjan [= Snježana Marija Marčec]); Snježana Marija MARČEC – Marta JAŠO – Petar STRČIĆ, *Bratovštinska knjiga Sv. Antuna Padovanskoga iz Krasa (Dobrinjština, o. Krk; /1666. – 1669/ 1742. – 1807.)*, sv. 1. *Glagoljski rukopis (1666. – 1669.) 1742. – 1770.*, Kras – Krk: Župni ured Kras – Povijesno društvo otoka Krka (*Krčki zbornik*, sv. 49. Posebno izdanje, sv. 43) – Liber d.o.o. Rijeka, 2004., str. 1-175 + faksimil; Snježana Marija MARČEC – Slaven BERTOŠA – Petar STRČIĆ, *Bratovštinska knjiga Sv. Antuna Padovanskoga iz Krasa (Dobrinjština, o. Krk; /1666. – 1669/ 1742. – 1808.)*, sv. 2. *Talijanski rukopis*, Kras – Krk: Župni ured Kras – Povijesno društvo otoka Krka (*Krčki zbornik*, sv. 54. Posebno izdanje, sv. 47), Liber d.o.o. Rijeka, 2007; a napose rad: Snježana M. MARČEC i Petar STRČIĆ, „Pregled povijesti sela Kras na o. Krku“, *Rijeka* [časopis Povijesnog društva Rijeka], god. VIII, sv. 2., Rijeka 2003, str. 157-187.

² Kasnije je o svojoj školi napisao i malu knjižicu: Petar STRČIĆ, *Koja je prva riječka gimnazija*, Rijeka: Sušačka gimnazija (Posebno izdanje), [1992.] i II. izdanje: Petar STRČIĆ, *Prva gimnazija u Rijeci*, Rijeka: „Adamić“ i Društvo sušačkih gimnazijalaca, 1997. – sa sažetcima: Riassunto: *Ricerche su quale fu il primo ginnasio a Fiume (1627-1997)*; Summary: *Which is the first High School (Gimnazija) of Rijeka*; Zusammenfassung: *Welches is das erste kroatische Gymnasium in Rijeka?*

Taj je iznimno opsežan rad u dva sveska (sv. I, 547 str., sv. II, 1007 str.) tek parcijalno publiciran.

Kao vanjski suradnik, u vrijeme studija od 1954. do 1959. godine, bio je povremeno arhivski pomoćnik u Arhivu Hrvatske i Arhivu Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu, a tijekom ljetnih mjeseci i u Historijskom arhivu u Rijeci. Svoj radni vijek započeo je kao nastavnik, tj. profesor u osnovnim školama u Vrbniku na otoku Krku i Čavlima kod Rijeke (1959. – 1961.), a potom kao asistent u Sjeverojadranskom institutu za etničke odnose, historiju i ekonomiku Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Rijeci (1961. – 1978.). To je danas Zavod za povijesne i društvene znanosti HAZU u Rijeci s Područnom jedinicom u Puli (čiji je bio voditelj od 2001. pa do svoje smrti).

Tog se razdoblja P. Strčić kasnije ovako prisjetio: „Kada sam ja 1961. godine primljen u Akademiji zavoda u Rijeci nije postojalo drugih, bio sam prvi školovani historiograf Istre, Primorja i tih krajeva. Hrvatska historiografija Istre nije postojala! Bilo je jako malo članaka za razliku od Dalmacije! Mene su onda odabrali, jer sam se isticao, Mate Balota – Mijo Mirković, a glavni je krivac Bartol Zmajčić, da budem prvi historiograf za to područje. Već unaprijed je bilo predviđeno da ne radim u školama, nego u nekoj instituciji. No, kada sam onda donio neke svoje tekstove za *Historijski zbornik*, to je glatko odbijeno. Nije im išlo!“³

Osim u Akademijinom zavodu u Rijeci, P. Strčić kratko je radio u Centru za historiju radničkog pokreta i Narodnooslobodilačkog rata Istre, Hrvatskog primorja i Gorskog kotara (1978. – 1980.) u Rijeci. Bio je ravnatelj Arhiva Hrvatske (1980. – 1990.) i Arhiva HAZU-a (1991. – 2005.) u Zagrebu.

U političkom pogledu i djelovanju, P. Strčić bio je član Saveza komunističke Jugoslavije (1980. – 1990.) te posljednji v. d. sekretara osnovne organizacije Instituta za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Također treba navesti i kaznene procese koji su vođeni protiv P. Strčića. Citirat ćemo navod iz *Zbornika u čast Petru Strčiću* (2012.) koji potpisuju fra Franjo Emanuel Hoško i Maja Polić: „Od 1953. do 1991. više puta na ispitivanje privođen policiji SFRJ, SRH i RH; više dana bio je u civilnim i vojnim zatvorima SFRJ te SR Crne Gore, Hrvatske, Bosne/Hercegovine, Slovenije, Srbije. Prebijen je više puta te zbog toga jednom preko tri mjeseca bio u vojno-zatvorskom dijelu bolnice u Ljubljani. Osnovni razlozi: protesti protiv nehumanosti civilne i vojne policije drugih vlasti SFRJ, velikohrvatski nacionalist (u SFRJ i SRH), jugoslavenski unitarist i komunistički totalitarist (u RH). Zbog vojnog zatvora ostao je samo rezervni potporučnik JNA. Javno (politički, medijski) i tajno (policija, SKH i dr.) u SRH zahtijevano njegovo hapšenje te smjena kao direktora Arhiva Hrvatske, predsjednika Saveza povijesnih društava SRH, gostujućega sveuč. prof., urednika itd. Nadležna vrhovna tijela SFRJ 80-ih godina otkazala su njegovo već dogovoreno imenovanje za ambasadora SFRJ pri Sv. stolici u Rimu, a tijela SRH mjesto ministra

³ Transkript razgovora s akademikom Petrom Strčićem koji su vodili Filip Šimešin Šegvić i Tomislav Brandolica 4. VII. 2012.

prosvjete i kulture SRH. Iako je već bio suradnik HAZU-a, nije prošao na prvome izboru za akademika itd.“⁴

U svojoj znanstvenoj i stručnoj karijeri P. Strčić obnašao je sljedeće dužnosti: asistenta, znanstvenog asistenta, stručnog savjetnika, arhivskog savjetnika, znanstvenog savjetnika i znanstvenog savjetnika u trajnom zvanju. Od 18. lipnja 1992. član je i suradnik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu, a od 18. svibnja 2000. godine i njezin redoviti član (akademik) u Razredu za društvene znanosti.

Kao honorarni predavač i profesor držao je nastavu na Pedagoškoj akademiji/fakultetu u Rijeci i Pedagoškom fakultetu u Puli, isto tako i na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, a kratko i na Ekonomskom fakultetu u Rijeci i Zagrebu te na Fakultetu političkih nauka u Zagrebu. Predavao je i na posljediplomskim studijima u Zagrebu, Rijeci i Opatiji (Ika). Kao dugogodišnji pročelnik povijesti riječke Pedagoške akademije presudno je utjecao na utemeljenje Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci 1998. godine, čiji je bio prvi pročelnik.⁵

U svom znanstveno-stručnom radu posebno se posvetio proučavanju hrvatskog narodnog preporoda u Istri i na kvarnerskim otocima, povijesti grada Rijeke u 19. i 20. stoljeću te općenito povijesti zapadne Hrvatske u kontekstu radničkog pokreta i narodnooslobodilačke borbe.

U opusu Petra Strčića uočljiva su sljedeća tematska i istraživačka područja, koja su u načelu usmjerena k povijesti prostora zapadne Hrvatske: srednjovjekovlje, kršćanstvo, hrvatski narodni preporod u Istri i na Kvarnerskim otocima, Kvarnerski otoci, naročito otok Krk, Rijeka u 19. i 20. stoljeću, Istra, Gorski kotar i Kvarnersko primorje od 1918. do 1941. godine, zapadna Hrvatska u Drugom svjetskom ratu, pomoćne povijesne znanosti poput arhivistike, biografije i biobibliografije značajnih osoba, historiografija, nastava povijesti, znanstvena kritika i polemika te popularizacija povijesne znanosti i struke (u dnevnim novinama, na radiju i televiziji).

Ogromna je njegova bibliografija objavljenih knjiga, radova i članaka! Dovoljno je u tome pogledu konzultirati sljedeće autorske naslove Petra Strčića: *Otok Krk 1918. Građa o narodnim vijećima SHS i talijanskoj okupaciji 1918. godine* (1968.); *Građa o talijanskoj okupaciji otoka Krka. Od kraja 1918. do polovine 1919. godine* (1970.); *Prvi tabor Hrvata Istre i Kvarnerskih otoka. Rubeši u Kastavštini, 1871.* (1971.); *Zapisnici sjednica i skupština "Hrvatske čitaonice" u Vrbniku 1871. – 1929.* (1971., koaut. M. Bolonić); *NOB i socijalistička revolucija. Čitanka iz zavičajne povijesti Rijeke i riječkog područja* (1975., koaut. A. Giron); *Zapisnici sjednica Okružnog NOO-a za Hrvatsko primorje 1943-1945. godine* (1975.); „*Primorski vjesnik*“ 1941. *Izbor dokumenata o Hr-*

⁴ Franjo Emanuel HOŠKO – Maja POLIĆ, „Akademik Petar Strčić. Leksionska biobibliografija. U povodu 75. obljetnice života i 50 godina znanstveno-stručnoga rada“, u: *Zbornik u čast Petru Strčiću*, ur. Maja POLIĆ i Elvis ORBANIĆ, Rijeka: Povijesno društvo Rijeka, 2012., str. 12 (3-23).

⁵ Usp. Maja POLIĆ, „Akademik Petar Strčić kao fakultetski profesor i znanstveni mentor“, *Časopis za povijest Zapadne Hrvatske*, god. I, br. 1, Rijeka 2006., str. 187-195.

vatskom primorju, Istri i Gorskom kotaru (1978.); *Vanjskopolitička borba Josipa Broza Tita za Istru od 1941. do 1945. godine* (1978.); *La lotta di Josip Broz Tito per l'Istria sul piano della politica estera del 1941 al 1945* (1978.); *Otok Krk. Njegova prošlost, njegovo danas/ The Island of Krk – Its Past and its Presents/ Krk – Vergangenheit und Gegenwart einer Insel/ L'Isola di Krk – Il suo passato e il suo presente* (1978.); *Štampana riječ o otporima i borbama. Radnički, antifašistički, komunistički i narodnooslobodilački pokret Istre, Kvarnerskog primorja i Gorskog kotara. Prilog bibliografiji. Knjige i brošure* (1980.); *Pazin* (1982., koaut. D. Klen et al.); *1882-1982. Sto godina riječke rafinerije. INA-Rafinerija Rijeka* (1982., koaut. M. Kolombo et al.); *Optužnica i presuda članovima i simpatizerima KPJ iz Hrvatskog primorja 1934.* (1984., koaut. B. Janjatović); *Titov most kopno-otok Krk* (1985., koaut. S. Šram et al.); *Košljun/ The Inseln of Košljun/ Das Inselchen Koschljun/ Lisolleta di Košljun* (1987.); *Biobibliografija dra Bernarda Stullija* (1987., koaut. R. Kovačić-Kolarević); *Krk* (1987.); *Povijest Rijeke* (1988., koaut. D. Klen et al.); *Hrvatski narodni preporod. Ilirski pokret* (1988., koaut. J. Šidak et al.); *Na velikoj prekretnici. Prvi hrvatski tabor Istre i Kvarnerskih otoka* (1989.); *Poglavnikom Vojnom uredu. Treći Reich, NDH, Sušak-Rijeka i izvješće dr. Oskara Turine 1943.* (1993., koaut. A. Giron); *Pregled hrvatske povijesti* (1994., koaut. S. Antoljak et al.); *Zaobići Ingridstellung. Riječko područje u završnici Drugoga svjetskog rata* (1995., koaut. A. Giron); *Novi Vinodolski* (1995., koaut. D. Babić et al.); *Županija primorsko-goranska. Povijesni pregled od najstarijih vremena do današnjih dana/ The County of the Coast and Gorski kotar. Historical overview from ancient times to present day* (1996., koaut. N. Stražičić i D. Munić); *Otoci hrvatskog Jadrana* (1996., koaut. D. Zdunić et al.); *Hrvatski istarski trolist. Laginja – Mandić – Spinčić* (1996., koaut. M. Strčić); *Dragovan Šepić 1907. – 1947.* (1998., koaut. H. Sirotković); *Novi list 1900. – 2000.* (1999., koaut. M. Bajzek et al.); *Franjo Tuđman 1922. – 1995.* (2002., koaut. H. Sirotković et al.); *Mahnici i njegova Staroslavenska akademija* (2002., koaut. A. Bozanić); *Od papieza Aleksandra III do papieza Jana Pawla II. Krotki zarys historiii Pomorza Kvarnerskiego, Gorskiego Kotaru i Istrii Liburnijskiej – U okazyi wizyty Jana Pawla II, czerwiec 2003 roku* (2003.); *Bozanići svećenici i vrbnička baština* (2003.); *Josip Adamček 1933. – 1995.* (2003., koaut. T. Raukar); *Grobnišćina. Slom nacifašizma i pobjeda NOP-a 1945. godine. Povodom 60. obljetnice oslobođenja Općine Čavle 1945. – 2005.* (2005.); *Spomenica Mješovitoga zbora Hrvatske čitaonice Trsat* (2005., koaut. M. Polić); *Lujko Margetić – život i djelo. S bibliografijom* (2005., koaut. S. M. Marčec i M. Polić); *Petar Stanković [život i djelo]* (2011.); *Dr. sc. Julijano Sokolić: lošinjski zavičaj i bibliografija* (2012., koaut. M. Polić); *Kalendar "Istran" 1869. i 1870. godine. Prvo glasilo Hrvata Istre i Kvarnerskih otoka* (2015., koaut. M. Polić); *Prof. dr. sc. Vinko Ribarić. Znanstveni vizionar i pjesnik Raba* (2017.); *Dnevnički zapisi dr. Ante Mandića* (2017., koaut. M. Polić).

Istaknimo da je u koautorstvu s akademikom Lujkom Margetićem priredio za tisak srednjovjekovne statute: *Senjski statut iz 1388.* (1987.), *Krčki (Vrbanski) statut 1388.* (1988. i ponovljeno 2008.) i *Statut rapske komune iz 14. stoljeća* (2004.). Posebno je proučavao prošlost svoga rodnoga otoka Krka te je pod njegovim uredništvom do danas publicirano više od stotinu različitih

historiografskih i drugih izdanja u sklopu nakladničke i istraživačke djelatnosti Povijesnog društva otoka Krka.⁶

Suradivao je s Leksikografskim zavodom „Miroslav Krleža“ u Zagrebu i drugim institucijama te je bio voditelj brojnih znanstveno-stručnih projekata. Bio je u uredništvu mnogih periodičnih publikacija kao što su: *Historijski zbornik*, *Starine HAZU* i dr.

Utemeljitelj je ili suutemeljitelj brojnih društava i institucija. Između ostalog, bio je predsjednik Društva arhivskih radnika Zajednice općina Rijeka i Saveza arhivskih društava SFR Jugoslavije te Društva za hrvatsku povjesnicu/Saveza povijesnih društava Republike Hrvatske, kao i Čakavskog sabora, državnih komisija za vraćanje kulturnoga blaga iz Austrije i Italije itd. Zamjenjivao je predsjednika Arhivskog savjeta Hrvatske, bio je prvi tajnik i rizničar današnjeg Hrvatskog nacionalnog odbora za povijesne znanosti, Matice hrvatske u Rijeci, potom član savjeta muzeja i arhiva te brojnih drugih upravnih tijela. Istaknimo da je bio i član prvog Savjeta *Krčkih novina* kojima je dao i ime. Bio je i predsjednik Odbora za povijesne znanosti HAZU-a, Hrvatskog rodoslovnog društva „Pavao Ritter Vitezović“ u Zagrebu, Povijesnog društva Rijeka itd., član Državne komisije za granice, Hrvatsko-slovenske povijesne komisije, Predsjedništva Povijesnog društva otoka Krka i puno toga drugog.

Za svoj rad dobio je brojne nagrade i priznanja te bio proglašen počasnim građaninom pojedinih gradova i općina.

Prof. Petar Strčić često je znao na svojim predavanjima za studente ili na znanstvenim skupovima govoriti o svojim profesorima, prethodnicima, suradnicima itd. Često je isticao prof. Jaroslava Šidaka i koliko je on utjecao na njegovu formaciju kao znanstvenika-povjesničara. Upravo je P. Strčić u historiografiji prvi plasirao naziv „Šidakova škola“, bilo je to upravo u prvom svešku novopokrenutoga *Krčkog zbornika* Povijesnog društva otoka Krka.⁷ Sam je pak to definirao ovako: „Šidakova škola je ono što smo mi prihvatili od njega. Prihvatili smo se držati građe, dokumenata, isprava itd. Glavno metodološko obilježje te škole je poštenje u pisanju. To je osnovica. On se držao dokumenata kakvi su takvi, to nas je naučio“.⁸

O J. Šidaku P. Strčić dosta je govorio i pisao, a ovdje prenosimo neke njegove ključne misli: „Šidak kao pedagog. Kao pedagog je bio izvrstan. Kod njega smo svi masovno dolazili na predavanja. To je bilo davno... Oni koji su

⁶ Usp. Tomislav GALOVIĆ, *Krčki zbornik 50. jubilarni svezak. Pregled rada Povijesnog društva otoka Krka i bibliografija Krčkog zbornika*, Krk: Povijesno društvo otoka Krka – Liber d.o.o. Rijeka, 2006., *passim*.

⁷ Petar STRČIĆ, „Škola Jaroslava Šidaka“, *Krčki zbornik*, sv. 1, Krk 1970., str. 585-586. Usp. i raspravu po tome pitanju: Filip ŠIMETIN ŠEGVIĆ – Tomislav BRANDOLICA, „Šidakova škola: povijesna radionica zanata. Oralna historija“, u: *Jaroslav Šidak i hrvatska historiografija njegova vremena: zbornik radova sa znanstvenog skupa održanog u Zagrebu 25. i 26. studenog 2011.*, ur. Damir Agičić i Branimir Janković, Zagreb: FF press – Društvo za hrvatsku povjesnicu – Doktorski studij moderne i suvremene hrvatske povijesti – Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 2012., str. 275-392.

⁸ ŠIMETIN ŠEGVIĆ – BRANDOLICA, „Šidakova škola: povijesna radionica zanata. Oralna historija“, str. 386.

se htjeli kvalificirati i položiti ispite kako bi dobili diplomu profesora. Tada nije bilo tako puno studenata. On je znao na jedan fantastičan način zaintrigirati ljude; njegovi ispiti su trajali po 4-5 sati. Uvijek je nešto on izvukao na površinu jer je on i na predavanjima iznosio svoja nova otkrića, s tim da je on poticao ljude da mu postavljaju pitanja, ali i on je sam pitao ljude, tako da je on i sam rado slušao različite činjenice i komentare o prošlosti, povijesti, naravno. On je vrlo dobro razlikovao povijest od prošlosti. Prošlost je prošlo vrijeme, a povijest je starija [...] Bio je strašno zainteresiran da se dođe do izvornika, to je on stalno isticao pa sam i ja dok sam predavao. Što to znači izvor i što to znači dokument? Mene je Šidak primijetio obrazovno; kada sam upisao fakultet 1954. godine, on je predavao i opću povijest i hrvatsku povijest jer nije bilo dovoljno kvalificiranih profesora. Nikoga još nije bilo na fakultetu, bio je samo svećenik Barada; odmah pošto je Zagreb bio oslobođen od antifašista, već je Barada bio tamo sa Šidakom i čuvarom koji su pazili da se nešto ne ukrade ili uništi. Šidak me znao s fakulteta, a budući da je bio i profesor u Senju, dolazio je i u Vrbnik – iz Vrbnika je Dinko Vitezić, jedan od prvih narodnih preporoditelja Istre i Kvarnerskih otoka. Imate na stotine kutija dokumenata, ja sam objavio kasnije dopisivanje Vitezića i Strossmayera. Šidak me zamolio da to pogledam, da vidim što tamo ima. To me koštalo jednu godinu produljenja studija. Toliko me to zahvatilo, prvi put sam dobio i putni nalog od direktora Državnog arhiva, Bernarda Stullija. U Vrbniku je bilo prazno mjesto nastavnika za povijest pa sam se tamo i zaposlio. A moj doktorat je upravo taj, narodni preporod, zahvaljujući njemu i njegovoj inicijativi. On i Mijo Mirković (Mate Balota) te još prije njih Bartol Zmajić; oni su me odgojili, izvukli na površinu. Šidak je strašno pazio na seminarske radove, ja sam dio tih seminarskih radova i objavio kasnije, to su bili potpuni radovi. Bio je oštar, ali nikad nije vikao ili opsovao nešto, bio je sasvim pristojan. Prvi je izvan Beograda krenuo u osnivanje magistarskog studija, odabravši nas nekoliko za to. No, kada su se pojavili neki aktivni omladinski političari, on je to sve ugasio. Zamislite, rađe nego da mu danas ili sutra dođu i budu tamo bezveze. Bio je izrazito korektan i ozbiljan. Pogotovo kada sam 1980-ih godina prešao u Zagreb, mi smo se najmanje dva puta tjedno nalazili, bilo da je dolazio u Marulićev trg u arhiv ili pak ja k njemu. Pomagao sam mu, bila mi je to čast, a radili su to i moji arhivisti kod prepisivanja, kada je već imao oko 80 godina. (...)“⁹ Odnosno: „Šidak je bio vrlo korektan, jako se brinuo za one koje je odabrao. A bio je i jako pedantan i strog. Osnovao je prvi magistarski studij u Hrvatskoj. Jedini je bio do tada u Beogradu. Mnogi su se javili, i meni je rekao da se prijavim. Primio me, no nakon nekog vremena kada sam tamo došao, poništio je sve. Jer mu se javilo preko dvadeset, među njima pola aktualnih političkih mladih dečki, među njima Miko Tripalo. Tako da to nije htio. Ali zato je odmah telefonirao u Arhiv i Leksikografski zavod da me zaposli. Ali sam već imao u Rijeci dogovoreno.“¹⁰

⁹ Transkript razgovora s akademikom Petrom Strčićem koji su vodili Filip Šime-tin Šegvić i Tomislav Brandolica 12. XII. 2011.

¹⁰ Transkript razgovora s akademikom Petrom Strčićem koji su vodili Filip Šime-tin Šegvić i Tomislav Brandolica 4. VII. 2012.

Zanimljivo je i Strčićevo svjedočanstvo o profesorici Nadi Klaić kao ženi na profesorskoj i historiografskoj polju: „U povijesti ljudskoga roda, u odnosu prema broju muškaraca, veoma je malo istaknutih žena, pa i danas. Tako je i u Hrvatskoj. Ali ovdje je neobično plodnim i visoko vrijednim prosvjetnim i historiografskim djelom, jedna od svega nekoliko najuglednijih ličnosti općenito, uz Mirjanu Gross, postala i trajno ostala sveuč. prof. dr. sc. Nada Klaić (Zagreb, 1920. – Zagreb, 1988.). Tome je pridonijelo njeno iskreno, ali i neuobičajeno ponašanje kao žene, profesorice i znanstvenice, ponekad i grubo, ali, dakako, u časne svrhe. Znatno je slijedila iskustva djeda Vjekoslava, jednoga od utemeljitelja hrvatske povijesne znanosti i struke te glazbenika. Nije se angažirala u politici, ali uspjela je diplomirati u teškim ratnim pa doktorirati i sjajno se održati i u potonjim političkim nevremenima domovine. Nerijetko je bila i u oštrim sukobima sa znanstvenicima i stručnjacima na istome polju, od kojih se neki u emigraciji i poslije 1945. drže oštih velikohrvatskih nacionalističkih opredjeljenja, a neki u domovini i čvršće prilagođuju htijenjima jugoslavenskih vlastodržaca. Postala je i ostala najznačajnija historiografkinja srednjega pa i potonjega feudalnoga dijela novoga vijeka, otvoreno se čvrsto držeći poštenoga proučavanja i interpretacije vrela, veoma cijeneći njihove sadržaje, ali hrabro odvajajući legende od stvarnosti, nerijetko zloupotrebjavane u aktualnoj politici. Iskreno i oštro odnosila se i prema studentima, svesrdno ih nastojeći odgojiti i obrazovati kao profesorica, ali i kao sportašica, i to kao poštene prosvjetne, arhivske, muzejske, historiografske i druge djelatnike. Prema nekorektnima i nemarnima ponašala se oštro, a mnogima dobrima na razne je načine neposredno pomagala, pa i financijski.“¹¹

Spomenut ćemo ovdje i „Prvo moje pisano sjećanje na Josipa Matasovića“ koje je akademik Petar Strčić na moju molbu zapisao: „O dr. sc. Josipu Matasoviću, direktoru Arhiva Hrvatske u Zagrebu, sveuč. profesoru i istaknutome historiografu, od 80-ih godina dalje više sam puta govorio u radijskim i televizijskim emisijama, na internim sjednicama te u izvještajima nadležnim državnim i drugim tijelima i institucijama. Zahvaljujem dr. sc T. Galoviću na ovome poticaju da iznesen ukratko sjećanje na moga profesora, koje bi moglo biti poticaj sastavljanju i opsežnijega teksta. Naime, posredstvom arhivista Bartola Zmajića, u mojim gimnazijskim (riječkim) danima upoznao sam prof. Matasovića u Arhivu, u njegovoj direktorskoj sobi. Od 1954. bio mi je na Filozofskome fakultetu profesor kolegija Pomoćne povijesne znanosti. Iako sam bio „nastrojen“ za to doba pretjerano zapadnjački (izbacio me iz sobe kad sam mu došao, prvi student povijesti, u trapericama i mornarskoj majici!), kad je na seminarima utvrdio da sam „rođeni“ (kako je jednom rekao) povjesničar, prihvatio je prijedlog B. Zmajića da kao student „honorarčim“ u Arhivu

¹¹ Petar STRČIĆ, „Nada Klaić kao žena na profesorskoj i historiografskoj polju“, u: *Znanstveni skup s međunarodnim sudjelovanjem: Nada Klaić i njezin znanstveni i nastavni doprinos razvoju historiografije* (Zagreb, 29. – 30. XI. 2013.) – *Raspored rada i sažetci izlaganja*, ur. Tomislav GALOVIĆ, Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu – FF-press, Hrvatski nacionalni odbor za povijesne znanosti – Zagreb, Društvo za hrvatsku povjesnicu – Zagreb, 2013., str. 31.

jer sam bio u veoma teškoj materijalnoj situaciji. Štoviše, ispit sam polagao u njegovu stanu u Frankopanskoj ulici. Bio je sjajan arhivist i historiograf, ali njegovi radovi znatno su čitljiviji od njegovih suhoparnih, iako isto tako sadržajno hvalevrijednih nastavnčkih predavanja. No, uvijek je, kad bi u nekome studentu prepoznao, kako bi rekao B. Zmajić, „dar božji“ za historiografiju općenito ili za neku od pomoćnih povijesnih znanosti, nastojao mu je pomoći i u praktičnome životu. Kao diplomirani povjesničar završio sam, na temelju onoga što su njegovi nasljednici znali o meni, i zasebni arhivistički, latinski i glagoljički tečaj. Nije bio član vladajuće SKH (kao djela SKJ), tražio je da ga se zove „gospodin direktor“ te je bio apsolutno častan čovjek. Zahvaljujući i mišljenju prof. Matasovića o meni, njegov nasljednik na direktorskom mjestu Bernard Stulli predložio me za svoga nasljednika pa sam – doslovce izvan sebe! – sjeo kao direktor na njegovu stolicu na Marulićevu trgu. Imam veoma mnogo sjećanja i uspomena na prof. dr. sc. Josipa Matasovića koji je bio direktor Arhiva Hrvatske i u doba nacifašističke kvislinške NDH i u doba staljinističke Federalne, pa titovske SR Hrvatske, a o čemu mi je puno puta pričao. U sva ta tri povijesna razdoblja prof. Josip Matasović djelovao je tako da je ostvario rezultate s kojima se visoko ponosimo i danas. I, naravno, zahvaljujemo prof. Josipu Matasoviću!¹²

Petar Strčić iznimno je važan kao jedan od suutemeljitelja Povijesnog društva otoka Krka, a još više kao pokretač i dugogodišnji glavni urednik *Krčkog zbornika*.¹³ Prilikom obilježavanja „40 godina Povijesnog društva otoka Krka (1969. – 2009.)“ napisao je prigodan, ali vrlo opširan tekst pod naslovom „Uloga i značenje povijesti otoka Krka kao osnove djelovanja Povijesnoga društva/udruge otoka Krka (1969. – 2009.)“ čime je iz prve ruke iznio okolnosti postanka ovoga udruženja: „Naime, u 60-im godinama 20. st. dr. fra Nikola Španjol Ludovico iz dobrinjskoga Gostinjsca, voditelj knjižnice i muzeja (prvi je počeo podrobnije sređivati) u višestoljetnome franjevačkome samostanu u zaljevu na krčkome otočiću Košljun, nije uspijevaio potaknuti tadašnje crkvene, političke, kulturne i druge djelatnike o. Krka niti Krčane znanstvenike i stručnjake izvan otoka da se objavi jedan cjelovit interdisciplinarni zbornik o povijesti toga samostana. Povjesničar mons. Ivan Žic-Rokov iz Punta, kanonik, kancelar i generalni vikar Krčke biskupije u gradu Krku, podsjetio je fra dr. Španjola na mene, tada njemu osobno nepoznatoga, iz iste zavičajne

¹² Usp. Tomislav GALOVIĆ, „Josip Matasović kao profesor pomoćnih povijesnih znanosti na Odsjeku za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu“, u: *Josip Matasović i paradigma kulturne povijesti. Zbornik radova znanstvenog skupa održanog u Slavanskom Brodu 23. – 24. studenoga 2012.*, ur. Suzana Leček, Slavonski Brod – Zagreb: Hrvatski institut za povijest – Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje - Slavonski Brod (Bibliotheca Croatica: Slavonica, Sirmiensa et Baranyensia – Posebna izdanja, knj. 14), Hrvatski državni arhiv - Zagreb, Društvo za hrvatsku povjesnicu - Zagreb, 2013., str. 257-258 (243-276).

¹³ Milan RADIĆ (ml.), „Akademik Petar Strčić – suosnivač Povijesnoga društva otoka Krka (1969.), glavni urednik «Krčkoga zbornika» (od 1970., sv. 1.-54.) i «Posebnih izdanja» (od 1971., sv. 1.-45.)“, *Časopis za povijest Zapadne Hrvatske*, god. I, br. 1, Rijeka 2006., str. 157-164.

Dobrinjštine, tada asistenta Sjeverojadranskoga instituta JAZU (danas Zavod za povijesne i društvene znanosti HAZU s Područnom jedinicom u Puli) te tajnika Ogranka Matice hrvatske i Povijesnog društva Rijeka. Mons. Žic veoma me dobro poznao jer sam često istraživao u arhivu Krčke biskupije i njegov dio sredio, a dr. Španjol nije, iako sam često istraživao i pomagao uređivanje i u košljunskome samostanskome arhivu, muzeju i knjižnici. No, stjecajem okolnosti redovito smo se mimoilazili tijekom boravaka na Košljunu. Međutim, taj veoma agilni i mobilni franjevac tada je doslovce odmah došao u riječki Akademijin institut. Nakon našega višesatnog veoma „živahnog“ razgovora, prihvatio je moj prijedlog da zbornik ne bude samo knjiga o košljunskome samostanu jer nemamo dovoljno znanja niti znanstvenika i stručnjaka. Bolje da se krene sa stalnom, čak periodičnom edicijom zasebnoga, budućega društva na otoku Krku, koje možemo osnovati pa će se s vremenom doći i do knjige o samostanu. Treba slijediti kao uzor agilno riječko Povijesno društvo i njegov *Jadranski zbornik*, kao i veoma plodne rezultate najstarijega hrvatskoga znanstvenoga instituta (od 1945. u Sušaku, današnjem istočnom dijelu Rijeke, od 1948. u Akademiji, te je i danas njezin Zavod s Područnom jedinicom u Puli). Uskoro smo zajedno posjetili predsjednika Skupštine Općine (tada cijeloga) o. Krka Antona Hriljca, Vrbničanina, koji je već ranije bio podržao prvobitni projekt dr. Španjola o košljunskome zborniku. Franjevac je krenuo u veoma široku akciju, a i ja sam dobivao podršku pa i vodećih članova Povijesnog društva Hrvatske. Tako sam, npr. 1968. god. na Krk doveo na sastanak u Općinu i prof. dr. sc. Mirjanu Gross, u međunarodnim razmjerima uglednu povjesničarku, zagrebačku sveučilišnu profesoricu i predsjednicu navedenoga središnjega Povijesnoga društva SR Hrvatske (nažalost, preminula je 2012. godine u vrlo visokim godinama životna vijeka), koje je imalo niz područnih društava. Bilo je, dakako, uobičajenih prepreka (izričito ističem: ne i partijskih, iako nismo bili članovi SKH), no dr. fra Španjol i autor ovog priloga sve su brzo i praktično svladali, uz svesrdnu pomoć niza drugih Bodula na otoku i izvan njega. Konačno, Društvo je na zaista veoma svečan način, uz bogat dnevni red, krenulo u život u travnju 1969. god. u samoj otočnoj općinskoj Vijećnici, u gradu Krku, uz zaista neočekivano veoma visok broj i uglednih sudionika, članova SKH, svećenika, nastavnika, gospodarstvenika, političara i drugih. Prvo uže vodstvo bilo je u ovome sastavu: predsjednik Ljubo Karabaić, prosvjetni savjetnik i direktor Osnovne škole u Rijeci, potpredsjednik fra dr. Nikola Španjol, tajnik društva, i glavni urednik *Krčkog zbornika* Petar Strčić te blagajnica Katica Zec, učiteljica u Osnovnoj školi Krk. Odmah su sve ranije akcije nastavljene, a krenulo se i s novim sadržajima. Među prvima održana su i predavanja, od kojih su neka držali i veoma istaknuti hrvatski povjesničari, sveučilišni profesori i znanstvenici, pa i iz Zagreba. Tako su, primjerice, priopćitelji bili dr. sc. Igor Karaman, dr. sc. Hrvoje Matković, dr. sc. Bosiljka

¹⁴ Petar STRČIĆ, „Uloga i značenje povijesti otoka Krka kao osnove djelovanja Povijesnoga društva/udruge otoka Krka (1969. – 2009.)“, *Krčki zbornik*, sv. 69. / = »Tematski blok: 40 godina Povijesnog društva otoka Krka (1969. – 2009.)«, Krk 2013., str. 244-246 (235-250).

Janjatić i drugi, što je imalo velikoga odjeka i u najvišim znanstvenim krugovima Hrvatske. I sam sam držao više predavanja u kojima sam dao pregled povijesti naše Bodulije, no tako da nisam isticao samo dijelove poznate većini prisutnih, nego sam iznosio i one manje znane, pa i nepoznate, a isto tako veoma važne u povijesti našega otoka te upozoravao na njih. Ovdje napose ističem da smo podršku u Društvu istodobno dobili iz tadašnje Općine cijelog otoka Krka, vodećih pripadnika SKH, Saveza boraca NOR-a i Katoličke crkve na čelu osobno s biskupom dr. Karmelom Zazinovićem, zatim niza redovničkih, prosvjetnih, privrednih i drugih zajednica.“¹⁴

U tome pogledu te brojnim inicijativama i zalaganjima P. Strčić puno je radio i na promociji Bašćanske ploče koja je kao „drugi kamen“ hrvatskoga jezika i književnosti i „krsni list“ hrvatskoga naroda, od otkrića za znanost i struku sredinom 19. stoljeća pa naovamo, zaokupljala pažnju brojnih znanstvenika-istraživača, ali i običnih ljudi. O tome najizravnije svjedoči zbornik radova o Bašćanskoj ploči objavljen 1988. godine u dva sveska pod uredništvom Andre Mohorovičića i Petra Strčića.¹⁵ Tu su nam prezentirani svi važniji radovi, od onih najstarijih do onih najsuvremenijih, nastali u vremenskom periodu od 1853. do 1988., tj. od P. J. Šafařika do N. Klaić te različiti članci i napisi (enciklopedijski, novinski i dr.) vezani uz znamenitu *ploču* iz Baške. Nakon toga P. Strčić aktivno je sudjelovao u obilježavanju devet stoljeća Bašćanske ploče te je upravo u tu čast na otoku Krku u Baški i Jurandvoru od 18. do 19. svibnja 2000. godine održan interdisciplinarni znanstveni skup „900 godina Bašćanske ploče“. Organizatori su bili Upravni odjel za društvene djelatnosti Primorsko-goranske županije i Općina Baška, pod pokroviteljstvom Ministarstva znanosti i tehnologije Republike Hrvatske. Sudionici, njih dvadeset i petero, izložili su na skupu „900 godina Bašćanske ploče“ svoje rezultate u dvadeset i tri referata, koji su zatim objelodanjeni u zasebnom zborniku naslovljenom kao i spomenuti skup, ujedno *Krčkom zborniku* (svezak 42, posebno izdanje 36). Glavni urednik zbornika bio je Petar Strčić. Napomenimo da je 1997. objavljena prva biobibliografska monografija o Ivanu Črnčiću, između ostaloga jednom od važnih proučavatelja Bašćanske ploče i našega glagoljaštva: *Život i djelo dr. Ivana Črnčića (1830. – 1897.)* (Mala knjižnica *Krčkog zbornika*, knjiga 2, Krk – Dobrinj 1997.), a koju potpisuju Mirjana i Petar Strčić uz pomoć kćeri Snježane Hozjan.

Iako se prof. Strčić dugo vremena bavio temama iz povijesti radničkog pokreta i narodnooslobodilačke borbe, od 1990-ih godina posvetio se i brojnim drugim istraživanjima. Tako je odlučio pisati o Košljunu, „otočiću na otoku“ kod Punta na otoku Krku, objavivši monografiju *Košljun i franjevački samostan. Povijesni pregled s izborom literature* (Rijeka – Košljun – Krk, 2001.).¹⁶

¹⁵ *Bašćanska ploča*, sv. I. i II., gl. i odg. ur. Andre MOHOROVIČIĆ i Petar STRČIĆ, Zagreb – Krk – Rijeka: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, Povijesno društvo otoka Krka, Povijesno društvo Rijeka, 1988.

¹⁶ Petar STRČIĆ, *Košljun i franjevački samostan. Povijesni pregled s izborom literature*, (drugo, dopunjeno izdanje), Rijeka – Košljun – Krk: Adamić, Franjevački samostan Košljun, Povijesno društvo otoka Krka (*Krčki zbornik*, sv. 43, Posebno izdanje Povijesnog društva otoka Krka, sv. 38), 2001.

To je drugo dopunjeno izdanje navedene knjige čija je prethodnica tiskana 1994. godine pod naslovom *Košljun i njegov franjevački samostan. Povijesni pregled s izborom literature*. Dakako, u samom naslovu, i to s pravom, istaknut je uz Košljun, kao ime otočića, i franjevački samostan, što jedno s drugim čini zaokruženu i teško djeljivu cjelinu koja se očituje/odražava njihovim međusobnim prožimanjem i nadopunjavanjem.

Takva tendencija prof. Strčića prema traženju novih tema i problema vidljiva je u puno njegovih radova. Primjerice, sudjelovao je na skupu 2000. godine i pisao 2002. u zborniku o povijesti, kulturnoj baštini i duhovnom zovu glagoljaškoga Vrbnika.¹⁷ Zbornik sačinjavaju četiri cjeline, a poglavlje *Povijesni krug* otvoreno je opširnim radom Petra Strčića (*Osnovne odrednice starije povijesti Vrbnika /do pada Venecije 1797. godine/*, str. 13-26) u kojem je prikazana povijest Vrbnika od njegovih slabo poznatih početaka preko srednjega vijeka pa sve do prestanka vlasti Venecije nad otokom Krkom 1797. godine.¹⁸ Radu je pridodan i opširan popis literature. Svojim prilogom sudjelovao je i u pisanju *Povijesti osnovne škole u gradu Krku* (Krak – Rijeka, 2005.)¹⁹ i u brojnim drugim projektima.

Također se posvetio i temama kojima se nikad prije nije bavio, a to je rezultiralo vrijednim knjižnim ostvarenjima. Tako je, istaknimo samo kao primjer, inicirao publiciranje *Bratovštinske knjige Sv. Antuna Padovanskoga iz Krasa (Dobrinjština, o. Krk; 1666.-1669, 1742.-1807.)*, sv. 1. *Glagoljski rukopis (1666.-1669.) 1742.-1770.* (Kras – Krk 2004.) i *Bratovštinsku knjigu Sv. Antuna Padovanskoga iz Krasa (Dobrinjština, o. Krk; /1666. – 1669/ 1742. – 1808.)*, sv. 2. *Talijanski rukopis* (Kras – Krk, 2007.).

Vraćao se i svojim prethodnim temama kao što je to bilo na znanstvenom skupu *Stogodišnjica Prvoga svjetskog rata* koji je bio održan u Omišlju, 28. lipnja 2014., u organizaciji Općine Omišalj i Povijesnog društva otoka Krka.²⁰

Valja napose istaknuti činjenicu da je Petar Strčić sudjelovao u različitim polemikama i diskusijama te bio prihvaćen, ali i osporavan. Zato će njegovi suvremenici i bliski suradnici biti važni u ocjenjivanju njegova djela u pojedinim razdobljima, napose onome socijalističkome i onome demokratskome,

¹⁷ 900 godina Vrbnika: u povodu 900. obljetnice prvoga spomena Vrbnika (1100 – 2000). Zbornik radova sa znanstvenog skupa 14-16. rujna 2000., ur. Anton BOZANIĆ, Vrbnik: Općina Vrbnik i Glosa d.o.o. Rijeka, 2002.

¹⁸ Usp. i sljedeće sintetske radove P. Strčića o Vrbniku koji se međusobno, s gore navedenim, nadopunjuju: „Nacrt sinteze za povijest Vrbnika na o. Krku“. U: Ivan ŽIC, *Vrbnik na otoku Krku. Narodni život i običaji*, (pretpisak), Rijeka 2001., str. IX-LI; „Zavičaj o. Atanazija Matanića. Prilog za nacrt sinteze povijesti Vrbnika na otoku Krku (s izborom literature)“. U: *Između povijesti i teologije. Zbornik radova u čast fra Atanazija Matanića u povodu 80. obljetnice života i 50. obljetnice znanstvenoga rada*, Zadar – Krk 2002., str. 51-102.

¹⁹ Petar STRČIĆ, „Kratki pregled povijesti otoka Krka“, u: *Povijest osnovne škole u gradu Krku*, ur. Milana JURINA, Krak – Rijeka: Adamić/Rijeka – Osnovna škola „Fran Krsto Frankopan“, 2005., str. 7-50.

²⁰ Usp. Nikola BROZIĆ, „Izveštaj sa znanstvenoga skupa Stogodišnjica Prvoga svjetskog rata u organizaciji Općine Omišalj i Povijesnog društva otoka Krka, Omišalj, 28. lipnja 2014.“, *Krčki zbornik*, sv. 70, Krak 2014., str. 396-400.

a nadolazeći povjesničari mjerodavni u kontekstualiziranju i vrednovanju njegova historiografskoga opusa i doprinosa našoj povijesnoj znanosti. Pisac ovih redaka usuđuje se iznijeti samo vlastita iskustva od kada datira njegova suradnja s prof. Petrom Strčićem. Drugim riječima, teško je dati jednu jednoznačnu ocjenu Strčićeva djelovanja jer je ona vrlo kompleksna i uvjetovana različitim čimbenicima.

Petar Strčić bavio se i pomoćnim povijesnim znanostima,²¹ a među njima napose heraldikom koju je zadužio člancima, recenzijama i prikazima te uredničkim i priređivačkim radom. Posebno treba naglasiti priređivanje klasičnog heraldičkog udžbenika hrvatskih studija povijesti autora Bartola Zmajića (1907. – 1984.): *Heraldika, sfragistika, genealogija, veksilologija. Rječnik heraldičkog nazivlja*, tj. njegovo drugo izdanje iz 1996. u redakciji i s dopunama P. Strčića, a koje je ujedno popraćeno njegovim predgovorom i pogovorom o djelu i autoru. Osim toga pisao je u *Arhivskom vjesniku* o različitim heraldičkim izdanjima. O grbu i pečatu Krčkih knezova pisao je u uvodnoj studiji „Krčki knezovi i otok Krk od kraja XII do kraja XIII stoljeća“ u izdanju *Krčki (Vrbanski) statut iz 1388.* (1988. i ponovljeno 2008.) te komentirao kako je 1992. na sjednici Skupštine Općine Krk usvojen novi grb Općine („Šest umjesto pet zvijezda (krakova!)“, *Krčke novine* X/1992). Napisao je i „Prilog o dva grba knezova Krčkih/Frankopana“ (2002.).²² Tematizirao je i problematizirao šahovnicu na opatijskoj crkvi sv. Lucije u Jurandvoru kod Baške („Otkad je šahovnica na crkvi Sv. Lucije u Jurandvoru?“, *Krčki kalendar* 1997, 1996.; „Je li ‘šahovnica’ na tornju crkve sv. Lucije u Jurandvoru na o. Krku iz ranoga srednjega vijeka, iz 15. ili iz 19. stoljeća“, *Historijski zbornik* XLIX/1996 [1997]). S Marijanom Grakalićem (st.) objavio je „Prethodno priopćenje o dobrinjskom grbu“ (*Krčki zbornik*, sv. 35. Posebno izdanje, sv. 29.: *Zbornik o Dobrinjštini*, sv. 2., Krk 1996., 113-118), a s Mirjanom Matijević Sokol pisao o „Grbovnici Jurja Margetića (1646.)“ (*Rijeka* X/2 /2005/, 129-142). Za svoj rodni otok Krk planirao je izraditi knjigu pod naslovom *Grbovi znamenitih krčkih obitelji i društava* u ediciji „Zavičajna biblioteka otoka Krka“ koju je 1994. pokrenulo novinsko-nakladničko poduzeće Glosa d.o.o. iz Rijeke. Međutim, ta se knjiga na kraju nije realizirala.

Akademiku dr. sc. Petru Strčiću, jednome od utemeljitelja Povijesnog društva otoka Krka i dugogodišnjem glavnom uredniku *Krčkog zbornika*, Povijesno društvo otoka Krka posvetilo je o sedamdesetoj obljetnici njegova života 50. jubilarni svezak *Krčkog zbornika* (2006.). Potom je i prvi broj *Časopisa za povijest Zapadne Hrvatske* (1-I/2006) objavljen njemu u čast. Prvi svezak prvog godišta ovoga novopokrenutog časopisa Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci posvećen je akademiku Petru Strčiću riječima: „prvom pročelniku Odsjeka za povijest Filozofskoga fakulteta Sve-

²¹ Usp. Tihomira MRŠIĆ, „Pomoćne povijesne znanosti i arhivska služba – osnova djela akademika Petra Strčića“, *Rijeka* [časopis Povijesnog društva Rijeka], god. XI., sv. 3., Rijeka 2006., str. 327-337.

²² Petar STRČIĆ, „Prilog o dva grba knezova Krčkih/Frankopana“, *Tarsatika – glasilo Kluba prijatelja Grada Trsata za kulturna i društvena zbivanja*, god. III, br. 6, Rijeka 2002., str. 10-14.

učilišta u Rijeci, u povodu 70. obljetnice života. Velika hvala našem dragom profesor!“, u potpisu: „Profesori i asistenti Odsjeka za povijest. U Rijeci 5. listopada 2006.“ Časopis je podijeljen na nekoliko rubrika, a odreda svi članci posvećeni su životu i djelu Petra Strčića. Tako Darinko Munić piše i priređuje „Životopis i popis knjiga akademika Petra Strčića“ (str. 13-41), dotada vjerovatno najopširniji i najdetaljniji članak o Strčićevom životu i znanstvenom djelu. Miroslav Bertoša piše „Od bodulske zavičajne odskočnice do historiografije sveopćega: kroki-portret Petra Strčića, hrvatskog povjesničara o 70. godine života“, a Radmila Borović predstavlja Petra Strčića riječima: „Akademik Petar Strčić, naš Krasan, sused, prijatelj, bodul“. Članak je inače pisan na čakavštini, tj. čakavskom govoru otoka Krka, pridodan mu je i Mali rječnik kraske čokavice, a kompletnu akcentuaciju teksta izvršila je kroatistica Sanja Zubčić-Bogović. Potom Hodimir Sirotković prezentira svoja „Sjećanja na znanstvenu, stručnu i prijateljsku suradnju s akademikom Petrom Strčićem“, što također čini i Lujo Margetić riječima „Moja suradnja s akademikom Petrom Strčićem“. Ovoj tematici pridružuje se i rad Bosiljke Janjatović u kojem autorica govori „O suradnji s akademikom Petrom Strčićem“. Drugu skupinu članaka čine oni koji govore o radnim mjestima i funkcijama Petra Strčića. Tako Ružica Kolarević-Kovačić predstavlja „Petra Strčića kao direktora Arhiva Hrvatske u Zagrebu (1980. – 1990.)“, Tatjana Paić-Vukić piše o „Akademiku Petru Strčiću kao upravitelju Arhiva HAZU“, a Darinko Munić o „Akademiku Petru Strčiću, voditelju Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU u Rijeci“. Istoj tematskoj skupini pridružuju se i prilozi Vesne Munić o „Akademiku Petru Strčiću kao utemeljitelju studija i sveučilišnom profesoru povijesti u Rijeci“, Ive Goldsteina koji prikazuje aktivnosti „Društva za hrvatsku povjesnicu/Saveza povijesnih društava Hrvatske za predsjednikovanja Petra Strčića (1988. – 1997.)“, Ljubomira Petrovića o „Radu Povijesnoga društva Rijeka – Rijeka za predsjedanja akademika Petra Strčića (1990. – 2006.)“, Milana Radića o „Akademiku Petru Strčiću kao suosnivatelju Povijesnoga društva otoka Krka (1969.), glavnom uredniku ‘Krčkoga zbornika’“ te Veseljka Velčića koji donosi prikaz rada „Čakavskog sabora u doba predsjednikovanja akademika Petra Strčića“. Dva članka tematikom se odnose na nastavničku djelatnost Petra Strčića. O njoj svoje sudove iznose Branko Kukurin: „Akademik Petar Strčić kao nastavnik“ i Maja Polić; „Akademik Petar Strčić kao fakultetski profesor i znanstveni mentor“.

Svi navedeni tekstovi bili su potom ponovljeni u časopisu Povijesnog društva Rijeka *Rijeka* (god. XI., sv. 2, str. 1-210), odnosno s novim prilozi-ma (god. XI., sv. 3, str. 211-406) suradnika koji nisu participirali u *Časopisu za povijest Zapadne Hrvatske* (1-I/2006.). Tako fra Bonaventura Duda piše o selu Kras kao rodnom mjestu Petra Strčića, a Franjo Emanuel Hoško prikazuje život i djelo Petra Strčića. Slijedi potom niz članaka koji tematiziraju Strčićev prinos slovenskoj historiografiji (Darko Darovec), njegovo proučavanje povijesti kvarnerskih otoka (Anton Bozanić), prošlosti Istre (Slaven Bertoša), hrvatskog narodnog preporoda (Nikša Stančić), Istre između dvaju svjetskih ratova (Darko Dukovski), Narodnooslobodilačke borbe (Davor Mandić), Josipa Broza Tita (Tomislav Badovinac), prostora Klane (Ivan Šnajdar). Slijede potom prilozi koji vrednuju Strčićeve prinose pomoćnim povijesnim

znanostima i arhivistici (Tihomira Mršić), arheografiji, tj. egdotici (Andrea Roknić), hrvatskim kršćanskim temama (Franjo Emanuel Hoško), glagoljici i glagoljaštvu (Darko Deković) te leksikografiji (Trpimir Macan). Zadnja dva teksta u ovom časopisu posvećena su „Prikazu ocjena historiografskih radova akademika Petra Strčića“ (Elvis Orbanić) i pitanju: „Što je akademik Petar Strčić učinio na znanstvenome i stručnome polju u svojoj jubilarnoj 70. godini života?“ (Maja Polić).²³

Zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić primio je 5. lipnja 2007. akademika Petra Strčića sa suradnicima na Kaptol, što predstavlja svojevrsnu krunu obilježavanja 70. godine njegovog života, a o tom događaju Informativna katolička agencija (IKA) izvijestila je ovako: „U povodu 70. obljetnice života, u čast akademika Petra Strčića objavljena su četiri izdanja te je u toj prigodi zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić 5. lipnja primio slavljenika. Kardinalu je 'Časopis za povijest Zapadne Hrvatske' Odsjeka za povijest Filozofskoga fakulteta u Rijeci uručila dr. Vesna Bauer Munić, glavna urednica i pročelnica Odsjeka, bibliografski jubilarni 50. svezak 'Krčkoga zbornika' Povijesnog društva otoka Krka predsjednik Društva dr. Milan Radić i autor Tomislav Galović, a u ime brojnih autora dr. fra Bonaventura Duda predao je nadbiskupu dva sveska 'Rijeke', časopisa Povijesnog društva Rijeke. Na prijemu je akademik Strčić rekao da priprema drugo, znatno prošireno izdanje 'Bozanići svećenici', među kojima je u XIX. st. hrvatski narodni preporoditelj i krčki biskup Bartol Bozanić bio posljednji biskup u Crkvi uopće školovan kao glagoljaš. S obzirom na nedavnu kardinalovu homiliju prigodom blagoslova oltara i spomen-slavlja na Bleiburškom polju i brojne kontroverzne odjeke, kardinal i akademik razmijenili su misli i o toj velikoj tragediji Hrvata i drugih stradalnika. Akademik Strčić, kao stručnjak za te povijesne događaje, podržao je suštinu homilije i plemenitu namjeru kardinala Bozanića. Nakon primanja kod nadbiskupa akademik je javnosti u Zagrebu predstavio prvi antifašistički zbornik o Bleiburgu i Križnom putu.“²⁴

U izdanju Povijesnog društva Rijeke 2012. godine publiciran je *Zbornik u čast Petru Strčiću* koji broji 734 stranice tekstova različite tematike, a koji su pedantno uredili Maja Polić i Elvis Orbanić. Te je godine tiskana i omanja knjižica Maje Polić i Nine Spicijarić Paškvan *Članovi HAZU s dobrinjskoga područja* u izdanju Općine Dobrinj i Povijesnog društva Rijeka (Rijeka, 2012.) u kojoj se nalaze podatci i o akademiku Petru Strčiću.

Najzad, na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Rijeci održan je 2. lipnja 2016. znanstveni skup „U čast akademika Petra Strčića. U povodu 80. obljetnice života i 55. obljetnice djelovanja“. Organizatori skupa bili su Odsjek za povijest Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Rijeci, Zavod za povijesne i društvene znanosti HAZU-a u Rijeci s Područnom jedinicom u Puli i Povijesno društvo Rijeka, a svojim referatima nastupili su brojni Strčićevi prijatelji, kolege i suradnici.

²³ Usp. Maja POLIĆ, „Tri časopisa posvećena obljetnici akademika Petra Strčića“, *Vjesnik Državnog arhiva u Rijeci*, sv. 49, Rijeka 2009., str. 235-238.

²⁴ <https://ika.hkm.hr/novosti/kardinal-bozanic-primio-akademika-strcica/> (pristupljeno 13.09.2020.)

U znak sjećanja na svoju prerano preminulu kćer Snježanu, akademik Petar Strčić utemeljio je, od novčanih sredstava koje je dobio od nagrade Grada Rijeke za životno djelo 2011. godine, zakladu godišnjih nagrada za jednu najbolju maturanticu ili maturanta gimnazijskoga usmjerenja. Pod nazivom „Zaklada akademika Petra Strčića“ nagrade su dodjeljivane učenicima Prve riječke hrvatske gimnazije i Prve sušačke hrvatske gimnazije.

Na kraju spomenimo pozornosti vrijednu Strčićevu izjavu koja u mnogočemu opisuje njega kao povjesničara: „Vrela su u pitanju! Preko šezdeset godina predajem studentima, a predavao sam dugo i pomoćne povijesne znanosti i govorim uvijek da se mora početi od vrela. Dokumenti su takvi kakvi su. Ne možemo ih promijeniti! Mišljenje mogu, ali krsni list ne mogu!“²⁵

Ovim tekstom i tek djelomično nekrologom želio sam se, a upravo na poziv mojih studenata, prisjetiti nekih događaja i osobnih trenutaka te iskazati zahvalu akademiku dr. sc. Petru Strčiću za sve ono što je učinio kako za svoj rodni otok Krk tako i hrvatsku historiografiju u cjelini.

²⁵ Na ovome mjestu srdačno i prijateljski zahvaljujem kolegama dr. sc. Filipu Šimetinu Šegviću (Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu) i doktorandu Tomislavu Brandolici (Hrvatski državni arhiv, Zagreb) na ustupljenom transkriptu i snimci razgovora s akademikom Petrom Strčićem (od 12. XII. 2011. i 4. VII. 2012.).